

IMPLICAȚII ALE FISCALITĂȚII ÎN EVOLUȚIA SECTORULUI ÎNTRINDERILOR MICI ȘI MIJLOCII DIN ROMÂNIA. ASPECTE COMPARATIVE CU UNIUNEA EUROPEANĂ

Nicoleta, Mihăilă¹

Rezumat

Întreprinderile mici și mijlocii din România se află într-un moment de răscruce; acestea au "dobândit" o stabilitate fragilă, care se manifestă diferențiat, în funcție de mărime și sectorul de activitate economică, sau de la o regiune la alta. Situația în care s-a ajuns se datorează, în primul rând, obligațiilor fiscale ale întreprinzătorilor față de stat și lipsa unor politici de încurajare ale statului, împingându-le către insolvență și un nivel ridicat de îndatorare.

În această lucrare încercăm a determina structura și poziționarea IMM-urilor în context european, respectiv a ilustra situația comparativă cu țările membre UE, evoluția întreprinderilor mici și mijlocii - demografie, schimbări survenite în structura și dimensiunea lor, analiza pe clase de mărime, disparități regionale, performanțele economice și financiare ale întreprinderilor mici și mijlocii - cifra de afaceri, profit și indicatori de performanță economică, precum și propunerea unor soluții în vederea îmbunătățirii situației lor în contextul actual.

Cuvinte cheie: întreprinderi mici și mijlocii, evoluție, fiscalitate, indicatori economici, țări membre UE

Clasificare Jel: H25, H32, K22, M13

1. Introducere

IMM-urile au fost și vor rămâne un pilon important al dezvoltării României, nu numai prin prisma importanței acordate de către Uniunea Europeană acestora (prioritățile, obiectivele și măsurile Strategiei Europa 2020; pilonii principali și măsurile Planului de acțiune – Antreprenoriatul 2020. Readucând spiritul antreprenorial în Europa), dar și prin rolul și importanța pe care acestea le au la creșterea economică. Astfel, IMM-urile ajută la crearea de noi locuri de muncă, favorizează creșterea capacității de inovare, contribuie la crearea unui mediu concurențial stimulat, ajută la obținerea valorii adăugate a țării, generează cea mai mare parte din PIB, ajută la desfășurarea activităților din cadrul firmelor mari etc.

2. Principalele reglementări fiscale care au influențat sectorul IMM

Dintre reglementările fiscale cu impact semnificativ asupra sectorului IMM în timpul crizei economico-financiare, le enumerăm pe cele mai importante :

a) În ceea ce privește *dinamica fiscalității pe forța de muncă*, anul 2009 se caracterizează printr-o creștere a acesteia cu 2-3% în 2009, comparativ cu 2008.

Prin urmare:

- la asigurări sociale, contribuția angajatorilor se prezintă astfel:

Pentru perioada 1 iulie- 30 noiembrie 2008

- a) pentru condiții normale de muncă 19,5%;
- b) pentru condiții deosebite de muncă 24,5%;
- c) pentru condiții speciale de muncă 29,5%.

Pentru luna decembrie 2008

- a) pentru condiții normale de muncă 18%;
- b) pentru condiții deosebite de muncă 22%;
- c) pentru condiții speciale de muncă 28%.

Pentru perioada iulie –decembrie 2009

- a) pentru condiții normale de muncă 20,8%
- b) pentru condiții deosebite de muncă 25,8%
- c) pentru condiții speciale de muncă 30,8%

¹ Cercetător științific gr. III, doctor, Centrul de Cercetări Financiare Monetare "Victor Slăvescu", Academia Română, București, nikmihaila@yahoo.com

- la asigurările de sănătate în perioada 01.07.2009-31.12.2009 contribuția este de 5,2%, față de 5,5% în perioada 01.07.2008 – 30.11.2008 și 5,2% în decembrie 2008;
- la fondul național de garantare pentru plata creanțelor salariale contribuția este de 0,25% - la fel ca anul trecut;
- la fondul de șomaj contribuția este de 0,5 % în iulie-decembrie 2009 față de 1% în perioada 01.07.2008-30.11.2008 și 0,5% începând cu luna decembrie 2008;
- la fondul de asigurare pentru accidente de muncă și boli profesionale contribuția este de la 0,15% la 0,85%, în semestrul II 2009, în funcție de clasa de risc, față de între 0,4 % și 2 %, în 2008;
- comision ITM – 0,75% la fel;
- cota de contribuții pentru asigurările și indemnizații de asigurări sociale de sănătate este de 0,85% în 2009, la fel ca în 2008.

Contribuția angajaților se prezintă astfel:

- la asigurări sociale este de 10,5% în perioada iulie - decembrie 2009, față de 9,5%, în 2008;
- la asigurările de sănătate este de 5,5% în semestrul II 2009, la fel ca în semestrul II 2008 - 5,5 %;
- la fondul de șomaj este de 0,5% în semestrul II 2009, la fel ca semestrul II 2008 - 0,5%.

De asemenea, în anul 2012 fiscalitatea pe forța de muncă s-a redus, fiind eliminat comisionul ITM în valoare de 0,75%.

b) Dinamica impozitului pe profit

În perioada 2008-2011 impozitul pe profit a fost de 16%. În 2009 s-a introdus impozitul minim (societățile comerciale vor plăti în continuare un impozit de 16%, dar nu mai puțin de limita minimă), astfel:

Tabel 1. Impozitul minim anual (lei)

Venituri totale anuale (lei)	Impozit minim anual (lei)
0 - 52.000	2.200
52.001 - 215.000	4.300
215.001 - 430.000	6.500
430.001 - 4.300.000	8.600
4.300.001 - 21.500.000	11.000
21.500.001 - 129.000.000	22.000
Peste 129.000.001	43.000

Sursa: Cod Fiscal, 2013

Cota de impozitare pe veniturile microîntreprinderilor este de 3% în anul 2009 față de 2,5% în anul 2008. În situația în care impozitul datorat de microîntreprinderi este mai mic decât impozitul minim anual, acestea sunt obligate la plata impozitului la nivelul acestei sume.

c) Dinamica numărului de impozite și taxe

Anul 2009 se caracterizează, conform informațiilor oferite de guvern, prin reduceri, anulări sau comasări a 119 taxe și tarife, numărul acestora ajungând astfel la aproximativ 300. Începând cu 1 iulie 2010 se introduc însă noi impozite, respectiv:

- Veniturile sub formă de dobânzi pentru depozitele la vedere/ conturi curente, precum și cele la depozitele clienților se impun cu o cotă de 16% din suma acestora.
- Se impozitează cu o cotă de 16% veniturile reprezentând: tichete cadou, tichetele de creșă, acordate potrivit legii; tichetele de vacanță, acordate potrivit legii; sumele reprezentând plățile compensatorii calculate pe baza salariilor medii nete pe unitate, primite de persoanele ale căror contracte individuale de muncă au fost desfăcute ca urmare a concedierilor colective, conform legii, precum și sumele reprezentând plățile compensatorii calculate pe baza salariului mediu net pe economie, primite de personalul civil din sectorul de apărare națională, ordine publică și siguranță națională la încetarea raporturilor de muncă sau de serviciu, ca urmare a nevoilor de reducere și de restructurare, acordate potrivit legii; sumele

reprezentând plățile compensatorii calculate pe baza soldelor lunare nete, acordate personalului militar trecut în rezervă sau al cărui contract încetează ca urmare a nevoilor de reducere și de restructurare, precum și ajutoarele stabilite în raport cu solda lunară netă, acordate acestuia la trecerea în rezervă sau direct în retragere cu drept de pensie sau celor care nu îndeplinesc condițiile de pensie, precum și ajutoare sau plăți compensatorii primite de polițiști aflați în situații similare, al căror quantum se determină în raport cu salariul de bază lunar net, acordate potrivit legislației în materie, devin impozabile începând cu drepturile aferente lunii iulie 2010.

Trebuie menționat faptul că începând cu 1 octombrie 2010, se elimină impozitul minim.

Numărul impozitelor și taxelor s-a redus semnificativ în ultima perioadă, ajungând la o cifră de 116, dar trebuie specificat faptul că numărul mediu de taxe și impozite în Uniunea Europeană este de aproximativ 17, mai exact 16,97; acest lucru arată că România este țara cu cele mai multe taxe și impozite și cele mai multe elemente de parafiscalitate care trebuiesc plătite de către o firmă.

3. Evoluția întreprinderilor mici și mijlocii în perioada 2004- 2012

Fenomenul antreprenorial a început să se manifeste în România în anul 1990, odată cu apariția primelor IMM-uri, evoluția acestuia fiind următoarea:

- 1990-1995 – IMM-urile s-au dezvoltat relativ accelerat, datorită, în principal, faptului că mediul economic, social și politic din cadrul regimului comunist a devenit mai permisiv; s-au deschis mici afaceri cu diferite obiecte de activitate, s-a intensificat concurența, statul a acordat facilități pentru înființarea și dezvoltarea firmelor, potențialul creativ individual a început să se dezvolte;

- 1996- 2000 – IMM-urile au înregistrat o perioadă de temporizare a dezvoltării, în principal ca urmare a faptului că, odată cu intensificarea concurenței, a început să apară și fenomenul de saturație al pieței, dar și a faptului că statul nu a adaptat facilitățile acordate IMM-urilor în funcție de vechime și dimensiune;

- 2000- 2008 – IMM-urile au beneficiat de o perioadă de relansare, atât datorită schimbărilor din plan economic, politic și social, dar și integrării României în Uniunea Europeană;

- 2008- prezent – IMM-urile au avut o evoluție oscilantă (în anul 2008 a debutat criza economico-financiară la nivel mondial, cu impact negativ asupra acestora aproximativ până la sfârșitul anului 2011, din anul 2012 înregistrându-se o creștere a numărului IMM-urilor).

Tabel 2. Evoluția firmelor, pe clase de mărimi, în perioada 2004-2012

Categorie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Micro	362.457	399.105	424.865	459.696	495.038	485.776	438.421	394.091	413.803
Mici	36.670	40.195	44.513	48.915	48.190	45.800	43.854	47.790	48.275
Mijlocii	9.197	9.391	9.605	9.988	9.978	8.609	8.085	8.640	8.584
Total	408.324	448.691	478.983	518.299	553.206	540.185	490.360	450.521	470.662

Sursa: Institutul Național de Statistică, Anuare statistice din perioada 2006- 2013

Se poate observa prin urmare faptul că în anul 2012, față de anul 2004, IMM-urile au crescut cu doar 15 puncte procentuale, o creștere relativ mică, însă justificată, deoarece începând cu anul 2008 România a fost afectată de criza economică. În perioada 2008-2011, IMM-urile au înregistrat o scădere accelerată, de la 553.206 la 450.521 firme, tocmai din cauza efectelor crizei economice care au determinat instabilitatea regimului fiscal, schimbarea mediului social, creșterea inflației, intensificarea activității economiei subterane, existența unui sistem bancar reticent la creditarea firmelor mici etc. În anul 2012, față de anul 2011, numărul IMM-urilor a crescut cu 5 puncte procentuale, fapt datorat măsurilor adoptate de către întreprinzătorii-manageri, prin care aceștia s-au adaptat la schimbările impuse de criză, dar, totodată, și unor măsuri adoptate la nivelul statului, prin care să se creeze un mediu economic mai prietenos.

Dificultățile cu care s-au confruntat IMM-urile în anii 2009 și 2010, conform Strategiei Consiliului Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România 2012-2016 au fost: „scăderea cererii interne; fiscalitatea excesivă; birocrăția; întârzierile la încasarea contravalorii facturilor de la firmele private; costurile ridicate ale creditelor; inflația; instabilitatea relativă a monedei naționale; accesul dificil la credite; corupția; creșterea nivelului cheltuielilor salariale; concurența produselor din import; angajarea, pregătirea și menținerea personalului; controalele excesive; neplata facturilor de către instituțiile statului; calitatea slabă a infrastructurii; scăderea cererii la export; etc.”.

Indicatorii demografici și cei de performanță ai României ce caracterizează IMM-urile au înregistrat valori îngrijorătoare (2011-2012), astfel:

- în perioada 2009-2013, aproximativ 360.000 de IMM-uri au fost închise sau și-au suspendat activitatea temporar;

- în anul 2012, cele mai multe IMM-uri care s-au înființat au avut obiecte de activitate din domeniul comerțului (29,2%) și agriculturii (16,5% din total înmatriculări);

- cele mai multe IMM-uri înmatriculate în anul 2012 s-au înregistrat în regiunea București-Ilfov (18% din total pe țară), regiunea Nord-Vest (16%), regiunea Vest (10%) și regiunea Sud-Vest Oltenia (10%);

- ponderea de 88% a microîntreprinderilor din total IMM-uri se situează sub valoarea medie a UE (92,2%);

- cea mai mare pondere în total IMM-uri este reprezentată de microîntreprinderi ;

- cele mai multe IMM-uri în perioada 2011-2012 au fost identificate în cadrul industriei prelucrătoare, construcții, comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor, activități profesionale, științifice și tehnice;

- ponderea cifrei de afaceri realizate de întreprinderile active mici și mijlocii în cifra de afaceri a întreprinderilor din industrie, construcții, comerț și alte servicii, pe activități ale economiei naționale a scăzut de la 59,4% în anul 2010 la 57,9% în anul 2012;

- valoarea adăugată brută creată de IMM-uri a scăzut de la 88% în anul 2011 la 87,6% în anul 2012;

- ponderea cea mai mare din total activități care contribuie la crearea valorii adăugate este reprezentată de servicii (45,3% – anul 2012);

- creșterea de 5% a IMM-urilor în anul 2012 față de anul 2011 a determinat o scădere a ratei șomajului de la 7,4% în anul 2011 la 7% în anul 2012 și o creștere a ratei de ocupare a forței de muncă de la 58,5% în anul 2011 la 59,5% în anul 2012;

- România a înregistrat o capacitate scăzută de inovare, element-cheie pentru creșterea performanței antreprenoriale.

Conform Raportului FPP privind sectorul IMM din România, ediția 2013, România are un număr prea mic de întreprinderi, care se traduce într-o densitate scăzută a IMM-urilor, respectiv de numai 23 de IMM-uri/1.000 de locuitori.

Cu privire la anul 2013 – semestrul I, analiza realizată de Consiliul Național al Întreprinderilor Private Mici și Mijlocii din România a reliefat următoarele aspecte:

- mediul de afaceri a avut o evoluție de ansamblu satisfăcătoare față de anul 2012 – semestrul I;

- sectorul de IMM-uri a înregistrat o evoluție de ansamblu foarte nesatisfăcătoare față de anul 2012 – semestrul I;

- indicele aprecierii situației economice a firmelor proprii de către întreprinzători a scăzut de la -24 în anul 2012 – semestrul I la -21 în anul 2013 – semestrul I;

În concluzie, indicele intreprenorial a avut o evoluție nesatisfăcătoare în anul 2013 – semestrul I față de anul 2012 – semestrul I, fenomen înregistrat din cauza faptului că la nivelul țării există în continuare instabilitate fiscală, politică, socială și economică.

4. Structura și poziționarea IMM-urilor românești în context european

Potrivit datelor Eurostat (furnizate de Cambridge Econometrics), numărul IMM-urilor din România a fost în 2012 de aproape 530.000, iar numărul de angajați aferent s-a ridicat la 2.676.948 de persoane. Ponderea IMM-urilor în totalul numărului de întreprinderi și cea a angajaților lor în totalul forței de muncă salariate sunt similare cu media europeană.

În schimb, valoarea adăugată brută realizată la nivelul IMM a reprezentat doar 52,7% din cea obținută la nivelul economiei naționale, semnificativ sub media statelor membre UE, de 58,1%. Altfel spus, productivitatea muncii este mai mică decât cea medie pe economie, ceea ce se regăsește și în alte țări europene, dar diferența este mai mare la noi.

Tabel 3. Numărul de întreprinderi și ocuparea forței de muncă în România (2012)

Tip întreprindere	Nr întreprinderi			Ocuparea forței de muncă		
	România		UE %	România		UE %
	nr	%		nr	%	
Micro	475.536	89,6	92,2	993.079	24,9	29,6
Mici	45.131	8,5	6,5	840.848	21,1	20,6
Medii	8.348	1,6	1,1	843.021	21,2	17,2
IMM	529.015	99,7	99,8	2.676.948	67,2	67,4
Mari	1.527	0,3	0,2	1.304.963	32,8	32,6
total	530.542	100,0	100,0	3.981.911	100,0	100,0

Sursa: Comisia Europeană, Raport anual aferent planului de acțiune Small Business Act, 2013

România are mai puține microîntreprinderi decât media statelor UE, iar diferența de pondere în ceea ce privește numărul de angajați este și mai pronunțată. De altfel, media de 2,08 salariați pe microîntreprindere, la o calibrare a zonei micro pe intervalul 0-9 salariați, sugerează mai degrabă activități de tip familial decât angajarea altor persoane pe criterii de competență.

În partea de jos a intervalului de calibrare de 10-49 de salariați al întreprinderilor mici se află și media de 18,63 persoane/ întreprindere mică. Totuși, de-abia de aici încolo se poate vorbi despre relații de muncă așezate propriu-zis pe baze de concurență și de o influență a condițiilor de pe piața muncii. Interesant este că poziționarea mediei se păstrează și în cazul întreprinderilor mijlocii (media 100,98 angajați la un interval de 50 – 249 salariați).

Cam două treimi din salariații români lucrează în IMM-uri, ceea ce constituie un argument suficient pentru a acorda o atenție sporită acestui segment al mediului de afaceri. Mai ales dată fiind rămânerea inerentă în urmă, în privința productivității muncii. De remarcat, totuși, că treimea de salariați rămasă în întreprinderile mari contribuie cu aproape jumătate din valoarea adăugată brută din economie.

Tabel 4. Valoarea adăugată pe tipuri de întreprinderi

Tip întreprindere	România		UE 27 %
	Mld euro	%	
Micro	7	14,4	21,2
Mici	8	17,8	18,5
Medii	9	20,5	18,4
IMM-uri	24	52,7	58,1
Mari	22	47,3	41,9
total	46	100,0	100,0

Sursa: Comisia Europeană, Raport anual aferent planului de acțiune Small Business Act, 2013

Remarcabilă este contribuția aproape egală pe fiecare dintre cele trei tipuri de întreprinderi, micro, mici și medii la rezultatele din economie. Cu observația că România are o particularitate interesantă, respectiv întreprinderile medii au importanță mai pronunțată decât pe ansamblul UE, în timp ce întreprinderile micro au într-o anumită măsură un rol fiscal

pentru cei implicați mai puțin de creare de valoare adăugată brută (14,4% în România, comparativ cu 21,2% din total la nivelul UE).

Evident, ar trebui luate măsuri diferențiate pentru întreprinderile micro și stimulată angajarea a mai mulți salariați. În același timp, ar fi utilă recunoașterea aportul mai mare al întreprinderilor de mărime medie și acordarea de stimulente pentru crearea de locuri de muncă suplimentare la întreprinderile mici.

O altă caracteristică definitivă pentru România o constituie distribuția sectorială. Astfel, ponderea IMM-urilor care activează în sectorul comercial este de 42% din numărul total de IMM-uri, mult peste media de 30% înregistrată la nivel european. Restul IMM-urilor sunt repartizate între servicii (34%), construcții (13%) și industria prelucrătoare (10%).

Întreprinderile care activează în sectoare considerate esențiale pentru restabilirea competitivității, precum producția de înaltă tehnologie și cele care operează în sectoarele bazate pe utilizarea intensivă a cunoașterii, se află la cota de 23%, sub media UE de 26%.

În ceea ce privește numărul de IMM-uri la mia de locuitori, România este unul dintre statele europene cu cel mai mic număr de IMM-uri la mia de locuitori, respectiv 24 de firme, la jumătate față de media UE și depășind doar Grecia (12,6) și Austria (11).

În comparație, în Portugalia, Olanda, Estonia sau Cipru mediul antreprenorial înseamnă peste 200 de IMM-uri la mia de locuitori. Dintre țările din regiune, cea mai dinamică este Croația, cu 158 de firme la mia de locuitori, dar poziții bune ocupă și Cehia (88 de IMM), Ungaria (57) sau Bulgaria (40 de firme mici și mijlocii). Pe de altă parte, în Austria, statul european cu cele mai puține IMM-uri la mia de locuitori (11), cea mai mare parte a lor (aproape 64.000 din peste 95.000 de IMM-uri) au peste 250 de angajați.

Practic, economia locală se sprijină în prezent pe locurile de muncă create și taxele plătite către stat de un mediu antreprenorial „mic“, format din puțin peste 470.000 de IMM-uri (mai mult de 99% din firmele care există în prezent în România).

Printre cauzele care fac din România un slab „cultivator“ de antreprenori se numără și „apetitul“ scăzut pentru risc al românilor, oferta de locuri de muncă bine plătite în companiile multinaționale pentru proaspăt absolvenți, ceea ce scade atractivitatea înființării unei afaceri pe cont propriu, lipsa capitalului și a mecanismelor de finanțare pentru start-up-uri, dar și inadecvarea curriculei academice, din care lipsește de cele mai multe ori educația antreprenorială.

Cele mai multe IMM-uri din România (90%) au mai puțin de zece angajați, iar modele de afaceri preferate de tinerii care își înființează o afacere cu ajutor din partea statului continuă să fie atelierele auto sau restaurantele pe care le pot deschide chiar în curtea casei și pentru care echipamentele reprezintă o investiție modică. Dintre cele peste 470.000 de IMM-uri din țară aproximativ 200.000 au zero angajați. Cu alte cuvinte, acestea sunt o sursă de venit pentru o singură persoană, patronul, sau consultantul de cele mai multe ori.

Prezentăm în continuare și alte informații comparative privind România vs UE:

- Rata celor care muncesc pe cont propriu, ca proporție în totalul angajaților – 20% în România, 15% în UE;

- Timpul necesar pentru a deschide o afacere – 3 zile în România, o medie de 5 zile în UE;
- Costul necesar pentru a deschide o afacere – 112 euro în România, o medie de 372 euro în UE;
- Numărul de taxe anuale – 41 în România, o medie de 12 în UE;
- Timpul necesar pentru plata taxelor, în ore pe an: 216 în România, 193 media în UE;
- Proporția IMM-urilor în totalul achizițiilor publice: 27% în România, 38% în UE;
- Rata de respingere a cererilor de credit: 18% în România, 15% în UE;
- Proporția IMM-urilor care fac exporturi intra-comunitare: 3% în România, 8% în UE;
- Proporția IMM-urilor care oferă instruire angajaților – 3% în România, 24% în UE;
- Proporția IMM-urilor care exportă în afara UE: 1% în România, 4% în UE;
- Numărul de documente necesare pentru a face export: 5 în România.

5. Concluzii

Pe viitor, analiștii și specialiștii consideră că România trebuie să-și asigure creșterea economică pe baze sănătoase, încurajând consumul, stimulând încrederea cumpărătorilor în produsele de pe piața internă (oferta internă), îmbunătățind absorbția fondurilor europene și atragerea de investiții străine, focalizând atenția către sectoarele în care ar putea să-și creeze un avantaj competitiv, per ansamblu, prin creșterea valorii adăugate brute la nivel național.

Conform prognozelor oferite de către Comisia Națională de Prognoză, în perioada 2014-2016 ar trebui să se înregistreze următoarele fenomene, cu indicatorii aferenți: PIB-ul ar înregistra o evoluție crescătoare (2,2% – anul 2014; 2,8% – anul 2015; 3% – anul 2016); cele mai mari ponderi pe categorii de resurse se vor înregistra pentru sectoarele de industrie (29,2% – anul 2014; 29,4% – anul 2015; 29,7% – anul 2016) și servicii (42,9% – anul 2014; 42,7% – anul 2015; 42,5% – anul 2016); iar consumul populației va scădea de la 71% în anul 2014 la 69,1% în anul 2016.

În concluzie, luând în considerare prognozele Comisiei Naționale, dar și părerile analiștilor și ale specialiștilor în domeniu, statul român ar trebui să creeze un mediu antreprenorial favorizant pentru înființarea și dezvoltarea IMM-urilor, premisele acestuia fiind înșiși pilonii de creștere economică amintiți mai sus.

România este pe penultimul loc în Europa în ceea ce privește numărul de IMM-uri raportat la mia de locuitori (25 de companii la 1.000 de locuitori). Slaba dezvoltare a culturii antreprenoriale în România are mai multe cauze, printre care apetitul scăzut pentru risc al românilor, birocrăția excesivă legată de înființarea și derularea afacerilor, lipsa capitalului și a mecanismelor de finanțare pentru start-up-uri, inadecvarea programei academice, din care lipsește de cele mai multe ori educația antreprenorială.

Facilitățile pentru înființarea de SRL-D, cele de finanțare pentru IMM-uri oferite de stat precum schema de minimis, programul START sunt inițiative laudabile, însă acestea trebuie derulate pe parcursul mai multor ani, iar finanțările pentru acestea trebuie suplimentate, corelat cu o monitorizare atentă a rezultatelor acestor programe. De asemenea, un rol important îi revine și factorului fiscal, mediul de afaceri necesitând în primul rând un cadru legal care să asigure predictibilitate, stabilitate, neutralitate, procedee prin care să se asigure ușurința de îndeplinire a obligațiilor fiscale, un număr redus de impozite și taxe, astfel încât să crească eficiența sistemului fiscal românesc, să se îmbunătățească colectarea veniturilor la bugetul statului și să se reducă dimensiunea evaziunii fiscale.

Bibliografie:

1. CNIPMMR, (2009), *Ancheta privind Impactul crizei asupra IMM-urilor din România*,
2. Comisia Europeană, (2013), *Raport anual aferent planului de acțiune Small Business Act*,
3. Fundația Post-privatizare, (2013), *Raportul Fundției Post-Privatizare privind sectorul IMM din România*,
4. Institutul Național de Statistică, *Anuare statistice din perioada 2006- 2013*,
5. Mihăilă, N., (2011), *Criza economică și evoluția activității economico-financiare a IMM*, revista Studii Financiare, vol.15, nr.3,
6. Nicolescu O., Haiduc I. C., Nancu D., (2012), *Carta Albă a IMM-urilor din România*, Ed. Sigma, București.